

מתורתו של צדיק אביך ועקב

משנתו של מרן רבי יעקב אביחצירא זי"ע | על דרך הפשט לקט דרושים ומאמרים, בבואור פשט מצוות התורה וענייני עבודת הש"ת שנלקטו מכל ספריו הק'

פרשת ניצבים וראש השנה ה'תשפ"ג

חמש מדרגות לתשובה

בראשית ברא אלקים וגו' (בראשית א א). בראשית. לרמוז על חמשה אור שנגכתבו בפרשת בראשית. משום דהתשובה נחלקת לכמה אפנים, יש ששב מחמת יראה, דהיינו מחמת הענשים והיסורים שיודע שיבואו עליו מחמת עונו לא מאהבת השם, אבל מכל מקום תקרא תשובה. גדול מזה, מי ששב מאהבה, אבל אינו מסגל מצות ומעשים טובים, רק ישב ולא עבר עברה. גדול מזה, מי שאחר ששב מסגל מצות ומעשים טובים בלי התרשלות. גדול מזה, מי שאחר ששב ומסגל מצות ומעשים טובים עוד עוסק בתורה. גדול מזה, מי שמוסיף ללמד חכמת אמת לדעת ולהכיר את בוראו:

נמצא הם חמשה מדרגות זו למעלה מזו, ומכל מקום כל אחד מהם תשובה, אבל כמה מעלות יש בין אחד לאחד, כי אינו דומה השב מיראה לשב מאהבה, כי השב מיראה אלמלא היה יודע שאין המלך מיסרו כשעובר על רצונו לא היה שב אפלו הוא יודע שעובר על רצון המלך, אבל השב מאהבה בהפך מן הקצה אל הקצה, כי זה אף על פי שיודע שאין המלך מיסרו כשעובר על רצונו מכל מקום מאהבתו את המלך אינו רוצה לעשות שום דבר בהפך מרצון המלך: ועל זה אמרו רבותינו ז"ל על השב מיראה (יומא פו:) דזדונות נעשות לו כשגגות, דכיון שלא שב כי אם מחמת יראת הענש דיו בזה שזדונות נעשות לו כשגגות. אבל על השב מאהבה אמרו זדונות נעשות לו כזכיות, והטעם לפי שזה ששב מאהבה הנה מרב אהבתו לה' מזכיר חסדים וטובות שעשה השם עמו מיום שנולד והוא גומל אותו טובות, ומתחרט על העברות שעבר, ואומר איך יצאו מתחת ידו ולמה לא היה עושה מצות במקומם, וכשרואה השם כננתו רצויה ואהבתו בוערת בקרבו ואלמלא לא היה אנוס מצד היצר לא היה מסגל כי אם מצות, לכן יתברך שמו בוחן לבות הוא מחשב לו זדונות כזכיות:

ואפלו זה ששב מאהבה, אם לא היה אחר ששב מסגל מצות ומעשים טובים, אינו דומה למי שאחר ששב מסגל מצות ומעשים טובים, שזה שמסגל מצות ומעשים טובים מורה על אהבה עזה שאוהב את המלך, שגם האהבה גם כן יש בה מדרגות זו למעלה מזו, יש מי שאוהב את המלך ואהבתו היא שלא לעבר על רצון המלך מפני אהבתו, ויש שלא די שאינו עובר על רצון המלך אלא מבקש כל דבר שחפץ המלך בו הוא קונה אותו ומביאו למלך, וזה מורה על האהבה עזה שאוהב את המלך. ויש גדול מזה, מי שכל יום יושב בשער המלך ומבטל כל עסקיו וצרכיו ומתעסק כי אם בצרכי המלך, זהו האוהב הגדול הנאמן. לכן אינו דומה מי ששב ולא סגל מעשים טובים למי שסגל. ועוד, שזה שסגל מצות הוא מתחרט על העברות שעבר, ומאהבתו את השם הוא רודף אחר המצות תחת אשר היה

אין דבר העומד בפני התשובה

אתם נצבים היום כלכם לפני ה' אלקיכם ראשיכם שבטיכם זקניכם ושטריתכם כל איש ישראל (דברים כט ט). יש לדקדק אמאי משה רבנו עליו השלום הצריך לפרט כל הפרטות האלה, ראשיכם שבטיכם וכו', די באמרו אתם נצבים כלכם כל איש ישראל. ואפשר לומר דמשה רבנו עליו השלום בא להודיע לישראל מעלת התשובה וסגלת פעלתה, שלא תעלה טינא בלב האיש העובר עברות חמורות שלא תועיל לו תשובה, והואיל ואדחי אדחי, ויעשה כי אם תאוות היצר כיון שאין תשובתו מתקבלת, ובזה יתירש לא יעשה תשובה. לזה בא משה רבנו עליו השלום להוציא הדבר הזה מלבם ולהודיעם שאין שום דבר העומד בפני התשובה, ואפלו אם חס ושלום נתקבצו כל העברות החמורות באדם והתמיד בהם, כשיעשה תשובה הכל נמחל לו, שהרי אפלו אלישע דשמע כרוזא קרי בחיל ואמר 'שובו בנים שובבים' (ירמיה ג כב), חוץ מאחר (חגיגה טו.), אמרו רבותינו זכרונם לברכה אם עשה תשובה היה מתקבל, שאין שום דבר עומד בפני תשובה:

אין העולם עומד אלא על התשובה

ועל התשובה עומד העולם, ולא ברא הקדוש ברוך הוא את העולם עד שהקדים את התשובה (זוהר ח"ג סט:), ותחלת התורה היא 'בראשית', ובי"ת ד'בראשית' רבתי, ואות בי"ת בה ברא הקדוש ברוך הוא את העולם, ובי"ת זו היא בינה, והיא שימינה פשוטה לקבל השבים. וזה לך האות, כיון שבי"ת זו היא תחלת התורה והיא בינה, הרי מורה באצבע ממש ומכרזת ואומרת אני בי"ת היא ראשית הכל, שאני היא התשובה, כל שחטא והעוה ופשע ומרד יקרב לי בתשובה שאני היא הבינה המקבלת השבים, והנגש אלי בתשובה שרוי לו מחול לו כל מה שעבר, שאין העולם עומד אלא על התשובה, ומשום הכי בי"ת היא תחלת התורה, ובאות בי"ת נברא העולם, והיא בינה שהיא התשובה כאמור. וזהו מלת 'בראשית', בי"ת ראשית, דהיינו אות בי"ת היא ראשית הכל, שהיא בינה שהיא התשובה, ובה נברא העולם ועליה קים העולם:

הבעלי תשובה נאחזים בבי"ת דבראשית

ובזה שפיר נחא מה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (ברכות לד:) דבמקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורים יכולים לעמד, דזה מוכח ממלת 'בראשית' שהיא תחלת התורה, בי"ת ראשית, דהיינו דבעלי תשובה שהם אחוזים בבי"ת שהיא הבינה והיא התשובה כאמור, הם הנקראים ראשית הכל, נמצא הם ראש אפלו על צדיקים גמורים:

(מחשוף הלבן פרשת ניצבים)

ירא שמים בסתר כבגלוי, ועל זה צריך האדם להיות זהיר ביותר:

וזהו שאמר הנסתרת לה אלקינו, דהינו המחשבות שאין מכיר בהם כי אם ה' אלקינו, והנגלת שהם המעשים שנגלים לנו ולבנינו, צריך האדם לשתף שניהם כדי לעשות את כל דברי התורה הזאת, דלא שיקר קיום התורה והמצוות כי אם כשיהיו הפה והלב שוין:

(פיתוחי חותם פרשת נצבים)

התפילות והתקיעות בראש השנה

רננו צדיקים בה' (תהלים לג א). הם בני ישראל, דרננו צדיקים בה' עם האותיות גימטריא בני ישראל. לרמוז דעל בני ישראל מדבר דלא שיקר למקרי צדיקים רק לבני ישראל שיש להם תורה ומצוות. ועוד צדיקים במלוי צד"י דל"ת יו"ד קר"ף יו"ד מ"ם, המלוי עם האותיות והכולל גימטריא בני ישראל. הרי ישראל נרמזו במלת צדיקים. ואומר להם דוד המלך עליו השלום, אתם בני ישראל צריכים להיות צדיקים, דשם צדיקים לא נקרא כי אם עליכם כמו שרמזנו במלת צדיקים, וצריכים להזהר לקים שנקרא שמכם. לכן רננו צדיקים בה' עשו עצמכם צדיקים כדי שתהיו ראויים לרגן לה'. לישרים נאווה תהלה, הנה ישראל אותיות ישר אל. וכיון ששמכם גם ישר, צריכים להיות ישרים כדי שתהיה לכם נאווה תהלה להלל לאל, כי על זה בחר אתכם מכל האמות כדי שתהיו צדיקים וישרים:

וזהו שכתוב רננו צדיקים בה' לישרים נאווה תהלה דהינו בראש השנה וביום הכפורים כמו שרמזנו לעיל, צריכים אתם בני ישראל שתהיו צדיקים וישרים כדי שתקבל תפלתכם. והודו לה' בכבוד וכו' (שם פסוק ב) היא תקיעת השופר כמו שכתבנו וכו', ודעו לכם כי ה' אוהב צדקה ומשפט (שם פסוק ה) להיות בארץ משום דרצה להשרות שכנתו בארץ, וזהו חסד ה' מלאה הארץ (שם) דעל ידי החסד ברא הארץ, כמו שכתוב (תהלים פט ג) 'אמרת עולם חסד יבנה'. והשרה שכנתו בתוכה על ידי שתעשו אתם בני ישראל צדקה ומשפט:

(שערי ארוכה אות צ)

רויף אחר העברות, וכמאמר חכמינו ז"ל (ויק"ר כא ה) עשה אדם חבילות של עברות יעשה כנגדם חבילות של מצוות. וגם כן זה שמסגל מצוות אינו דומה לעוסק בתורה, כי זה העוסק בתורה הוא מורה תכלית האהבה שפונה מכל עסקיו ויושב תמיד בשער המלך עושה דברו לשמע בקול דברו. ויותר מהמה, מי שלומד חכמת האמת, זהו האוהב שאין למעלה ממנו, לפי שזה דומה למי שמשתדל וחקר ודורש בחדרי המלך ואוצריו מה מניח המלך בחדר זה וכיצד היא עבודתו, ומבקש גם כן לידע השרות שראוי למלך בבקר והשרות שראוי לו בצהרים והשרות שראוי לו בערב, זה מורה על האהבה הגמורה שמרב אהבתו את המלך חשש שמא יפגם בכבודו חס ושלום ויעשה דבר שלא כרצונו, לכן הוא מבקש לידע אפן שרותו:

וזה נראה לעניות דעתי רמז הכתוב (שיה"ש ז א) 'שובי שובי השולמית שובי שובי ונחזה בך', לפי מה שכתבנו דחמשה מדרגות יש בתשובה זו למעלה מזו, בא הרמז על נכון ארבע 'שובי' דכתיבי בקרא כנגד ד' מדרגות ראשונות של תשובה שכתבנו, ונחזה בך' הוא כנגד המדרגה האחרונה שהיא הגדולה שבגדולות שהיא לעסק בדרך האמת להכיר את השם ולדעת אותו ולעבדו עבודה שלמה, ולפיכך אמר בזה החלקה ונחזה בך', דבזה האדם זוכה לרוח הקדש. וזה נרמז בחמש 'אור' שנכתבו בפרשת בראשית, שבכל תשובה שעושה מהנזכרים שורה עליו אור ומאיר נפשו ורוחו ונשמתו, ומלת בראשית היא רומזת לתשובה כמו שכתבנו:

(גניז המלך, תיקון התשובה אות ט)

בעשיית המצוות צריך שיהיו פיו וליבו שוין

הנסתרת לה אלקינו והנגלת לנו ולבנינו עד עולם לעשות את כל דברי התורה הזאת (דברים כט כח). אפשר לרמוז, דצריך האדם בעשותו המצוות או בעסקו בתורה שיהיו פיו ולבו שוין, דזהו העקר, אבל אם מעשיו משפה ולחין, לריק יגע. וזהו שאומרים בכל יום בתפלה לעולם יהא אדם

חידה שבועית: מה מרמז רבינו למה הכוונה בפסוק (תהלים לג, ב) הודו לה' בכבוד

- למה מרמז הבינוד? (נא לכתוב תשובה קצרה ומתומצתת).

פתרונות יש לשלוח עד יום שלישי הקרוב, כמו כן נא לציין כתובת מדויקת וטלפון

למייל: 0774702681@gmail.com או לפקס 0774702681, יש לציין בראש הדף 'עבור אביר יעקב'

שם הזוכה בסידור לשחרית
מתיבתא בהוצאת עוז והדר:

התשובה צריכה להיות מתוך ספרי מוזן האביר יעקב ז"ע (או מתוך עלון זה) בין שולחי התשובות תיערך הגרלה על סידור לשחרית מתיבתא בהוצאת "עוז והדר".

פרשת במדבר:
ה' מ. שכטר מחיפה.

